

T E A T R

IM. JULIUSZA OSTERWY W G O R Z O W I E

Dyrektor i kierownik artystyczny:
BOHDAN MIKUĆ

SCENA MAŁA

INTERPRETACJE

Scenariusz i dialogi
CZESŁAW MEISSNER

Aktorzy:
TERESA LISOWSKA
CZESŁAW MEISSNER

Reżyseria: **BOHDAN MIKUĆ**
Scenografia: **ANTONI TOSTA**
Muzyka **FRYDERYKA CHOPINA**

Teksty:

Adam Mickiewicz — Wielka Improwizacja z „Dziadów”
cz. III; Inwokacja z „Pana Tadeusza”; „Czaty”

Cyprian Kamil Norwid — „Fortepian Chopina”

Konstanty Ildefons Gałczyński — „Zaczarowana dorożka”

Władysław Broniewski — „Komuna Paryska”

Julian Tuwim — „Pif-paf”; „Lokomotywa”

Opracowania naukowe i eseje wykorzystane w scenariuszu:

J. Kleiner „Zarys dziejów literatury polskiej”
Warszawa 1963

T. Pini Wstęp do „Dzieł poetyckich”
Adama Mickiewicza Nowogródek 1933

J. Krzyżanowski „Dzieje literatury polskiej”
Warszawa 1969

S. Pigoń „Na wyżynach romantyzmu” Kraków 1936

W. Kubacki „Arcydramat Mickiewicza” Warszawa 1951

J. W. Gomulicki „Wprowadzenie do biografii Norwida”
Warszawa 1965

M. Jastrun „Gwiazdzisty diament” Warszawa 1971

Z. Szymdtowa „O misteriach Cypriana Norwida”
Warszawa 1932

K. Wyka „Cyprian Norwid, poeta i sztukmistrz”
Kraków 1948

M. Kotlarczyk „Podstawy sztuki żywego słowa”
Warszawa 1961

Wykorzystano nagrania:

Wielka Improwizacja w wykonaniu Ignacego Gogolewskiego
i „Zaczarowana dorożka” w wykonaniu Autora

Premiera 14 stycznia 1984
Sezon 1983/84

JULIUSZ KLEINER — historyk literatury polskiej, od 1916 roku profesor U. Warszawskiego, U. Lwowskiego, Katolickiego U. Lubelskiego, U. Jagiellońskiego, członek Polskiej Akademii Umiejętności, PA Literatury, PAN, wielki uczony erudyta i estetyk. Autor monografii Krasińskiego, Słowackiego, Mickiewicza studiów o literaturze XIX w., podręcznika „Zarys dziejów...” (wyd. 1 t. 1-2 1932-39), twórca krytycznego wydania „Dzieł wszystkich” Słowackiego.

TADEUSZ PINI — hist. lit. polskiej, redaktor „Pamiętnika Literackiego”, badacz i wydawca głównie twórczości romantyków: „Pism” Krasińskiego (t. 1-8 1904), autor monografii Krasińskiego, Słowackiego, Mickiewicza.

JULIAN KRZYŻANOWSKI — historyk lit. i folkloru, 1930-34 profesor Uniwersytetu w Rydze, U. Warszawskiego, red. „Pamiętnika Literackiego”, członek PAU, PAN, prezes Tow. Literackiego im. A. Mickiewicza. Badacz całości dziejów lit. polskiej (głównie piśmiennictwa staropolskiego, romantyzmu i Młodej Polski) na szerokim porównawczym tle literatur europejskich, związków lit. ludowej z lit. artystyczną. Autor studiów „Od średniowiecza do baroku”, 1938, „W wieku Reja i Stańczyka”, 1958, syntez „Historia lit. pol od średniowiecza do XIX wieku”, 1939, „Neoromantyzm polski”, 1963, „Dzieje lit. pol.”, 1969, podręcznika „Nauka o literaturze”, 1966, fundamentalnej pracy „Henryka Sienkiewicza żywot i sprawy”, 1956, i „Twórczość Henryka Sienkiewicza”, 1970, krytycznych wydań utworów wielkich romantyków, Sienkiewicza i Orzeszkowej, monografii Wł. Orkana i W. S. Reymonta oraz dzieła „Nowa księga przysłów polskich” (t. 1-3 1969-73).

STANISŁAW PIGOŃ — historyk lit. i edytor, prof. i rektor (1926-28) Uniwersytetu Wileńskiego, U. Jagiellońskiego, członek PAU (od 1929) i PAN. Badacz romantyzmu i Młodej Polski, wybitny znawca lit. ludowej. Autor fundamentalnych wydań twórczości romantyków, Fredry, Orkana, Żeromskiego, korespondencji Mickiewicza, Krasińskiego, monografii „Pan Tadeusz — Wzrost, wielkość i sława”, 1934, i licznych studiów o literaturze XIX w.

WACŁAW KUBACKI — historyk i krytyk lit. pol., pisarz. Prof. (od 1944) U. Poznańskiego, U. Jagiellońskiego, red. pisma „Literatura na świecie”, eseista w dziedzinie lit. i teatru („Krytyk i twórca” 1948), autor studiów o lit. romantycznej na tle lit. europejskiej: „Arcydramat...”, „Żeglarz i pielgrzym”, „Poezja i proza”, powieści psychologicznych „Smutna Wenecja”, „Koncert na orkiestrę”, dramatów m.in. o Mickiewiczu, „Rzymska wiosna” oraz autor „Dziennika 1944-58”.

JULIUSZ W. GOMULICKI — hist. lit., edytor, badacz polskiego oświecenia, twórczości C. K. Norwida i dziejów starej Warszawy. Inicjator i autor opracowania, edytor pierwszego pełnego krytycznego wydania „Dzieł zebranych” Norwida (t. 1-10 1971-73) i popularnych „Dzieł wybranych” (t. 1-4 1971) oraz „Vade-mecum”.

ZOFIA SZYMDTOWA — hist. lit. pol., prof. U. Warszawskiego, autorka studiów o lit. renesansu i romantyzmu na szerokim tle porównawczym: „O misteriach...”, „Rousseau — Mickiewicz”, 1961, „Poeci i poetyka”, 1964, „Studia i portrety”, 1969, monografii „Cervantes” 1955 i 1975.

KAZIMIERZ WYKA — hist. i krytyk lit., prof. UJ, współzałożyciel i dyrektor (1953-71) Instytutu Badań Literackich (IBL) PAN, członek PAN, red. „Twórczości”, eseista, analityk współczesnych i historycznych zjawisk literackich i artystycznych, zwłaszcza romantyzmu i Młodej Polski. Autor monografii „Modernizm polski” napisanej przed 1939 r. (wyd. 2 1969), studiów „Cyprian Norwid...”, „Legenda i prawda „Wesela””, „Matejko i Słowacki”, „Krzysztof Baczyński”, „Pan Tadeusz”, „Tanatos i Polska, czyli o Jacku Malczewskim”, „O potrzebie historii literatury”, „Pogranicze powieści” i in.

MIECZYSLAW KOTLARCZYK — aktor i reżyser, założyciel (w konspiracji z udziałem Karola Wojtyły w 1941 roku) i dyrektor (1945-53 i 1957-67) Teatru Rapsodycznego w Krakowie; inscenizacje niedramatyczne wielkich dzieł poetyckich, m.in. „Eugeniusz Oniegin” A. S. Puszkina (1958), „Pana Tadeusza” (1965).

T E A T R
IM ULULU / OSTROW
W O H A O W I E

BONDA MIKULC

BOLVA MATA

INTERPRETACIE

(...)

ON: W jednym muszę przyznać Pani rację: my, aktry, musimy umieć korzystać z analiz literackich, musimy je znać, żeby wiedzieć, co odrzucamy, a co akceptujemy. Zna Pani pewnie analizy finału „Fortepianu Chopina”?

ONA: Mam je ze sobą.

ON: Czy zauważyła Pani, że ci najwięksi znawcy Norwida różnią się zasadniczo w ocenach? A który z nich jest najbliższy Norwidowi? Widzi Pani! Dlatego lepiej nie pytać o zgodność z ideą autora, chyba że uwierzylibyśmy w odpowiedź daną na seansie spirytystycznym... Proszę, niech Pani odczyta...

ONA: Julian Krzyżanowski: „Ta przedziwna oda do sztuki przynosi apoteozę, która głosi zwycięstwo geniuszu nad śmiercią, ukazuje bowiem Chopina jako tego, co Polskę głosił „od zenitu wszechdoskonałości dziejów wziętą hymnem zachwyty, Polskę przemienionych kołodziejów”, Polskę ludową, skazaną na cierpienia istic tytaniczne, Ich symbolem są losy jego fortepianu, przez żołdaków carskich wyrzuconego z balkonu i roztrzaskanego o bruk Krakowskiego Przedmieścia”.

ON: A więc tragizm faktu rozbicia świętości narodowej — fortepianu Chopina.

ONA: Mieczysław Jastrun: „Tak więc zanim ideał się rozpowszechni, musi przejść przez męczeństwo. Jest w tym ironia historii, ironia, o której tak często mówi Norwid”.

ON: A więc kpina z jednostkowych zdarzeń historii, gdyż one dla jej biegu nie mają żadnego znaczenia.

ONA: Wiktor Gomulicki: „Stąd też radość poety, wierzącego, że odczytana przez niego parabola katastrofy fortepianu Chopina zapowiada jak gdyby przyszłe zwycięstwo ideału pozornie tylko rozbitego i poniżonego swoim upadkiem, w rzeczywistości bowiem to ten ideał sięgał do obojętnej i martwej realności bruku, nobilitując jak gdyby i podnosząc ją do wyższego poziomu. Parabola Norwida miała oczywiście podtekst ironiczny, nie była to jednak owa „ironia piekielna”, która „siebie za cel ma i raduje się ze zła samego”, ale ta, która kojarzy ślepy gniew z radosnym prorocstwem”.

ON: A więc radość z rozbicia skorupy materialnej i uwolnienia idei, która przez to może się rozprzeżać...

A więc...